

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la retragerea temporară a unui teren din fondul forestier

(retragerea temporară a unui teren din fondul
forestier necesar reabilitării prizei de apă)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Ministerul Mediului
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Art. 61 alin. (1) și (8) din Codul funciar nr. 22/2024 cu modificările ulterioare și în conformitate cu prevederile pct. 21 din Regulamentului privind procedura de retragere temporară a unor terenuri din circuitul agricol sau din fondul forestier, aprobat prin Ordinul comun al ministrului agriculturii și industriei alimentare și ministrului mediului, nr.97/84/2025), și cererea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Ca rezultat al demarării în Republica Moldova a reformei agrare din anii 90, persoanele ce au activat în gospodăriile agricole, au fost împrăștiți cu teren agricol, în conformitate cu prevederile art. 12, din Codul funciar nr. 828/1991. Prin urmare, sistemele centralizate de irigare care asigurau irigarea terenurilor agricole sunt amplasate pe sectoarele de teren fărâmițate, ce aparțin unui număr impunător de deținători de terenuri, care au creat un șir de probleme majore în exploatarea eficientă al acestor sisteme. Sistemele centralizate de irigare au rămas în proprietatea statului, pe când terenurile pe care sunt amplasate acestea și care urmează a fi irigate, sunt în proprietate privată. Ca rezultat au degradat atât infrastructura de irigare, cât și s-a diminuat dramatic suprafața terenurilor agricole irigate. Totodată, schimbările climatice, secetele devin tot mai frecvente și severe pe întreg teritoriul Republicii Moldova, afectând culturile agricole, micșorând

productivitatea sau distrugând în totalitate roada, diminuând considerabil competitivitatea producătorilor agricoli.

De asemenea, infrastructura de irigare din cadrul sistemelor centralizate de irigare și/sau desecare proprietatea statului, începând cu anii 90 și până în momentul de față, au fost administrate/gestionate de mai multe entități, fapt care a dus la degradarea domeniului respectiv.

Astfel, în prezent, sectorul de irigare existent nu face față cerințelor agricultorilor. Conform studiilor de specialitate, pentru asigurarea unor recolte relativ stabile în condițiile Republicii Moldova este necesar un nivel anual de precipitații de aproximativ 750–800 mm, în timp ce volumul real al acestora constituie doar 300–400 mm. În condițiile insuficienței precipitațiilor, devine absolut necesară utilizarea sistemelor de irigare, care pot asigura aportul optim de apă pentru majoritatea sectoarelor agricole. Potrivit analizelor făcute, pentru asigurarea securității alimentare a țării, este necesară obținerea unor recolte stabile pe o suprafață de 300 mii hectare de terenuri irigabile, dar conform datelor disponibile, în 2020-2024 s-au irigat doar aproximativ 7 mii ha anual, prin intermediul Sistemelor Centralizate de Irigare (SCI).

Totodată, din totalul de 88 de Sisteme Centralizate de Irigare existente în Republica Moldova, doar 25 sunt funcționale, acestea având capacitatea de a asigura irigarea a circa 30 mii ha de terenuri agricole. În ceea ce privește Sistemele Centralizate de Desecare, din totalul de 21 existente, doar unul se află în prezent în stare funcțională.

Sisteme Centralizate de Irigare transmise/în proces de transmitere în comodat către Asociațiile Utilizatorilor de Apă pentru Irigare (AUAI) sunt 38, iar Sisteme Centralizate de Desecare transmise în comodat către AUAI sunt 2. Astfel, numărul de AUAI create sunt 40.

În același timp, resursele de apă de calitate și terenurile disponibile pentru irigare nu sunt valorificate pe deplin în prezent.

Sursele principale de apă pentru irigare sunt reprezentate de fluviul Nistru, râul Prut, râurile mici, lacurile de acumulare, rezervoarele și iazurile, care, în ansamblu, dispun de volume suficiente pentru a acoperi necesarul de apă destinat irigației suprafeței estimate de circa 300 mii hectare de terenuri agricole. Totuși, în practică, aceste resurse nu sunt disponibile în mod proporțional în perioadele critice pentru irigarea culturilor strategice.

Din aceste considerente, este necesar să se țină cont de disponibilitatea și utilizarea eficientă a resurselor de apă existente, precum și de posibilitatea dezvoltării unor capacități suplimentare de reținere și acumulare a apei în rezervoare noi, în perioadele cu precipitații abundente. Totodată, este importantă valorificarea la maximum a capacităților sistemelor de irigare, indiferent de tipul proprietății (privată

sau publică), contribuind astfel la diminuarea riscului de inundații și a deficitului de umiditate în sol în perioadele critice ale anului, și creând premise pentru implementarea măsurilor care să sporească competitivitatea sectorului agricol.

De asemenea, irigarea creează perspective și oportunități pentru transformarea sectorului agricol într-un domeniu modern, durabil și competitiv, contribuind la asigurarea securității alimentare naționale și la creșterea exporturilor de produse agricole.

Prin urmare, în prezent în Republica Moldova, cu suportul partenerilor străini (Banca Mondială), prin intermediul Proiectului „Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură (AGGRI)” (împrumut nr. 9535-MD), ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 217/2023, se planifică reabilitarea parțială a infrastructurii Sistemului Centralizat de Irigare „Etulia”, situat în extravilanul localității Etulia din UTA Găgăuzia și localității Alexandru Ioan Cuza din r-nul Cahul, gestionat de AUAI „Altîn-Su” a Sistemelor Centralizat de Irigare „Tețcani”, „Corjeuți” și „Beleavînți”, amplasate respectiv în localitățile Tețcani, Corjeuți și Beleavînți, r-nul Briceni, gestionat de AUAI „Irigare Nord” și a Sistemelor Centralizat de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă gestionate de AUAI „IrigCom”.

Totodată, reabilitarea sistemelor de irigare nominalizate este o prioritate pentru Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și sunt incluse în Planul de acțiuni privind reabilitarea sistemelor centralizate de irigare (SCI) proprietate publică a statului, transmise în folosința gratuită (comodat) asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigații pentru anii 2024-2026, aprobat prin Ordinul Ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 179/2023.

De asemenea, activități ce țin de „Stimularea reabilitării sistemelor de irigare și desecare pentru atenuarea secetei pedologice” au fost și sunt stabilite în Planurile de acțiuni pentru anii 2021-2025, întru implementarea Programului de îmbunătățiri funciare în scopul asigurării managementului durabil al resurselor de sol pentru anii 2021-2025, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 864/2020 și nr. 82/2024.

Prin urmare, în procesul de elaborare a documentației de proiect a apărut necesitatea reabilitării prizei de apă a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” interacțiune „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă, gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”.

Astfel, pentru reabilitarea prizei de apă este necesar retragerea temporară din fondul forestier a terenului cu suprafața de 0,35 ha (conform dosarului ce cuprinde setul de acte prevăzute la pct. 20 din Regulamentului privind procedura de retragere temporară a unor terenuri din circuitul agricol sau din fondul forestier, aprobat prin Ordinul comun al ministrului agriculturii și industriei alimentare și ministrului

mediului, nr.97/84/2025), amplasate în extravilanul sat. Tudora r-nul Ștefan Vodă, care reprezintă proprietate publică a statului, administrat de Ministerul Mediului, și dat în gestiune Agenției „Moldsilva”.

Totodată, lucrările de construcție/reabilitare a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”, cu suportul partenerilor străini (Banca Mondială), prin intermediul Proiectului „Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură (AGGRI)” (împrumut nr. 9535-MD), ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 217/2023, prin deciziile consiliilor locale lucrările de reabilitare a SCI au fost declarate lucrări de utilitate publică de interes local.

În contextul celor nominalizate, a apărut necesitatea ca Guvernul să adopte o hotărâre de Guvern privind retragerea temporară din fondul forestier a terenului cu suprafața de 0,35 ha (conform dosarului ce cuprinde setul de acte prevăzute la pct. 20 din Regulamentului privind procedura de retragere temporară a unor terenuri din circuitul agricol sau din fondul forestier, aprobat prin Ordinul comun al ministrului agriculturii și industriei alimentare și ministrului mediului, nr. 97/84/2025), amplasate în extravilanul sat. Tudora r-nul Ștefan Vodă, care reprezintă proprietate publică a statului, administrat de Ministerul Mediului, și dat în gestiune Agenției „Moldsilva”, în scopul reabilitării prizei de apă a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”.

Totodată, a apărut necesitate ca, după efectuarea lucrărilor de reabilitare prizei de apă a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă, gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”, în conformitate cu normativele în vigoare și documentației de proiect, să fie stabilită zona de protecție a conductelor de aspirație a prizei de apă, în limita terenurilor nominalizate la pct. 1

Prin urmare, elaborarea proiectului de decizie este necesară pentru a crea premisele dezvoltării domeniului hidroameliorației în țară, inclusiv în localitățile vizate, aceasta fiind o prioritate în contextul schimbărilor climatice, pentru asigurarea securității alimentare a populației.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În primul punct al proiectului este prevăzut că Guvernul acceptă retragerea temporară din fondul forestier a terenului cu suprafața de 0,35 ha (conform dosarului ce cuprinde setul de acte prevăzute la pct. 20 din Regulamentului privind procedura de retragere temporară a unor terenuri din circuitul agricol sau din fondul forestier, aprobat prin Ordinul comun al ministrului agriculturii și industriei alimentare și ministrului mediului, nr. 89/2025), amplasate în extravilanul sat. Tudora r-nul Ștefan Vodă, ce reprezintă proprietate publică a statului, administrat de Ministerul Mediului, și gestionat de Agenția „Moldsilva”, în scopul reabilitării prizei de apă a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”.

În punctul doi al proiectului este prevăzut că, perioada de retragere temporară din fondul forestier a terenului nominalizat la pct. 1 este de 2 ani din momentul intrării în vigoare a prezentei hotărâri, cum este stabilit în art.61, alin. (6) din Codul funciar.

În punctul trei al proiectului este prevăzut că, după efectuarea lucrărilor de reabilitare prizei de apă a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă, gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”, în conformitate cu normativele în vigoare și documentației de proiect, se va stabili zona de protecție a conductelor de aspirație a prizei de apă, în limita terenurilor nominalizate la pct. 1.

De asemenea, ținând cont că proiectul este deja în derulare (lucrările sunt realizate în proporție de peste 40 la sută) și pentru a nu perturba mersul lucrărilor pe viitor, se propune ca prezenta hotărâre să intre în vigoare din momentul publicării în Monitorul Oficial.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea a nu face nimic.

A fost analizată opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție unde se constată mai multe dezavantaje și anume:

- neasigurarea implementării proiectului de reabilitare a SCI;
- neasigurarea accesului la irigare;
- micșorarea veniturilor fermierilor/deținătorilor de terenuri agricole;

Din aceste considerente, și ținând cont de necesitatea implementării proiectului de irigare la SCI „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz

și Caplani din r-nul Ștefan Vodă, gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”, este necesar aprobarea proiectului menționat.

În componența sistemului de irigare Tudora intră 2 stații de pompare: PNS-8c, PNS-9 (vezi fig. 3). Captarea apei se efectua cu ajutorul stației de pompare principale PNS-8c din r. Nistru. Stația de pompare PNS-8c asigură livrarea apei prin conducta de refulare în stația de pompare PNS-9, care livrează apa în rețelele de irigare Tudora. Suprafața terenurilor de irigare constituia 681 ha. Înălțimea geodezică maximă a ridicării apei de la priza de apă până la cel mai înalt punct al zonei de irigare constituie circa 141 de metri. Sistemul de irigare este dat în exploatare în anii 1973 și 1986. Priza de apă și stația principală de pompare PNS-8c sunt deteriorate și nu funcționează. Stația de pompare este inundată, iar echipamentele hidromecanice și conductele existente nu pot fi utilizate pentru exploatare ulterioară.

În cazul în care stația de pompare PNS-8c, care servește și drept priză de apă pentru sistemul centralizat de irigare menționat, nu va fi reabilitată, realizarea proiectului de reabilitare a sistemelor respective nu va avea succes.

Planul de situație se anexează.

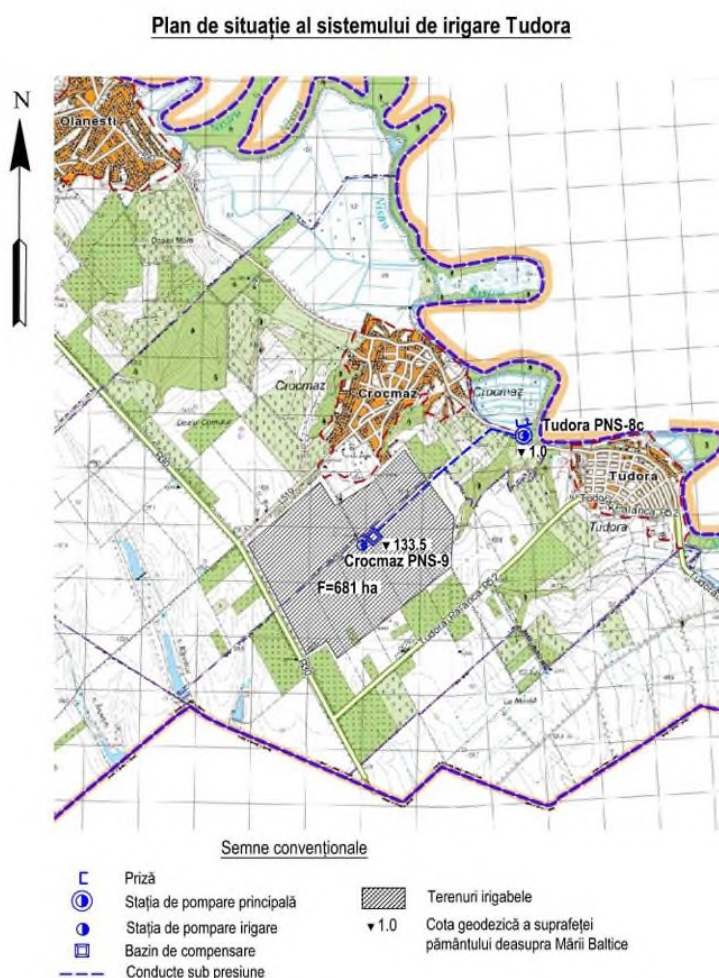

Fig. 3. Plan de situație al sistemului de irigare Tudora

4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Nu este aplicabil
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Reabilitarea infrastructurii de irigare a Sistemelor Centralizate de Irigare „Tudora” și „Caplani” amplasate în localitățile Crocmaz și Caplani din r-nul Ștefan Vodă gestionate de Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „IrigCom”, se va efectua cu suportul partenerilor străini (Banca Mondială), prin intermediul Proiectului „Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură (AGGRI)” (împrumut nr. 9535-MD), ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 217/2023 și contribuția membrilor AUI „IrigCom”, care cumulativ trebuie să fie de cel puțin 3 % din costul total al proiectului. Costurile concrete vor fi preluate din devizul de cheltuieli la documentația de proiect.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Reabilitarea sectorului hidroameliorației creează perspective și oportunități pentru transformarea sectorului agricol într-un domeniu modern, durabil și competitiv, contribuind la asigurarea securității alimentare a țării, la creșterea exporturilor de produse agricole și la majorarea veniturilor fermierilor și deținătorilor de terenuri agricole din zona deservită de sistemele centralizate de irigare (SCI).
4.4. Impactul social
În urma reabilitării sistemelor de irigare respective, se va permite irigarea a cel puțin 2.487 ha de terenuri agricole, ceea ce va conduce la o creștere a producției agricole cu cel puțin 50% față de media ultimilor 10 ani. Totodată, vor fi create cel puțin 200 de noi locuri de muncă, vor crește veniturile fermierilor și ale deținătorilor de terenuri agricole care utilizează sistemele de irigare, inclusiv în localitate, ceea ce va genera majorarea încasărilor la bugetele publice. De asemenea, se vor crea premise pentru dezvoltarea climatului investițional și pentru diminuarea migrației.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Implementarea proiectului, nu va avea impact asupra datelor cu caracter personal și asupra echității și egalității de gen.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
ANIF a solicitat Agenției de Mediu în conformitate prevederile art. 7 și anexei nr. 3 din Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, ca autoritate administrativă din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, responsabilă de implementarea politicii statului în domeniul îmbunătățirilor funciare (hidroameliorației), inclusiv a Proiectului nominalizat solicitat Agenția de Mediu să examineze în termeni proximi cererile privind emiterea acordului de mediu, pentru fiecare proiect în parte, conform anexei. Agenția de Mediu a emis acordurile corespunzătoare, respectiv nr. 0191/250/2024 din data de 12.04.2025 și nr. 0191/981/2025 din data de 22.07.2025. Conform acordului de mediu se constată că nu va avea impact asupra mediului.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Proiectul, instituie cadrul juridic al Republicii Moldova în domeniul funciar și nu contravine principiilor de funcționare a pieței interne a Uniunii Europene.
5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Proiectul , nu are ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor art.9 a Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectul Hotărârii Guvernului, a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Mediului, la compartimentul „Transparență decizională” rubrica „Proiecte de documente” și pe http://www.particip.gov.md la data de 11.09.2025.

(https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15157)

După examinare în cadrul ședinței Secretarilor generali ai Ministerelor și înregistrării proiectului propus, se preconizează consultarea oficială a acestuia, sub formă de avizări ale acestora și, după caz, organizarea dezbaterilor pe marginea obiecțiilor în cadrul ședințelor publice, cu autoritățile publice centrale de specialitate, organele de stat abilitate și cu reprezentanții sectorului privat.

Comentariile, obiecțiile și propunerile părților consultate, inclusiv ale operatorilor cu activități în domeniile reglementate vor fi analizate și luate în considerație la îmbunătățirea proiectului propus.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de hotărâre va fi remis Centrului Național Anticorupție pentru expertiză anticorupție, în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și Ministerului Justiției pentru expertiză juridică în conformitate cu art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Informația privind rezultatele expertizelor va fi inclusă după recepționarea raportului de expertiză anticorupție și juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

În rezultatul aprobării proiectului nu este necesar de adus în concordanță acte normative suplimentare.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

După aprobarea proiectului hotărârii menționate, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, aflată în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, va asigura, împreună cu Agenția „Moldsilva” din subordinea Ministerului Mediului, implementarea prevederilor acesteia, în conformitate cu atribuțiile și misiunea sa.

Proiectul hotărârii Guvernului, expres descrie entitățile implicate întru realizarea acestora, cât și termenii de realizare a fiecărei acțiuni în parte.

Totodată, costurile de realizare a proiectului hotărârii Guvernului (costurile cadastrale și notariale), vor fi acoperite de către membrii AUA „Irigare - Nord”, sub formă de contribuție, care cumulativ trebuie să fie de cel puțin 3 % din costul total al proiectului de reabilitare a sistemelor de irigare respective, conform Manualului Operațional al Proiectului „Investiții pentru Guvernanță, Creștere și Reziliență în Agricultură (AGGRI)”, aprobat de Consiliul de supraveghere a proiectului respectiv.

Întru realizarea proiectului de hotărâre de Guvern vor fi implicate următoarele entități:

Ministerul Mediului

Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare;

Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare;

Asociația Utilizatorilor de Apă pentru Irigații „Irig-com”;

Notari.

Secretar de stat

Grigore STRATULAT